

'Vlaanderen moet leren dat ondernemers kunnen mislukken'

Johan Lambrecht hekelt het economisch steunbeleid

'Ondernemerschap is 15procent intelligentie, 35procent gezond verstand en 50procent leren uit fouten.' Het citaat komt niet van professor Johan Lambrecht, maar hij legt het wel als devies voor aan de Vlaamse beleidsmakers.

'Goedbetaalde managers die geen persoonlijk risico lopen, worden verkeerdelijk als ondernemers geëerd'

ONDERNEMEN

Van onze redacteur Johan Rasking GENT Johan Lambrecht gebruikt de uitspraak van de Amerikaanse ondernemer Dave Longaberger vaak als introductie bij zijn lezingen of in zijn rapporten. Lambrecht is een autoriteit in het onderzoek naar het ondernemerschap in ons land. Hij spaart zijn kritiek op de economische beleidsmakers -en op vele bedrijfsleiders- niet. Op 26oktober, naar aanleiding van 25jaar Studiecentrum voor Ondernemerschap van Ehsal/KUBrussel (zie inzet), confronteert hij een aantal prominenten uit de politiek en het bedrijfsleven met zijn provocerende stellingen.Om te beginnen: het uitgebreide arsenaal aan (financiële) steunmaatregelen voor startende ondernemers is helemaal niet doeltreffend, zegt u. Waarom niet?'Het beleid neemt het risico weg aan de instroomkant, bij de startende ondernemers. Tientallen soorten steunmaatregelen moeten het ondernemen gemakkelijk maken: toegang tot startkapitaal, steun bij opleiding, adviescheques, steun bij aanwervingen, bij export -noem maar op. Soms lijkt het wel alsof mensen naar het zelfstandig ondernemerschap geduwd worden."Maar is al die hulp doeltreffend? Niet echt. Het beleid heeft een ware ondernemerschapsindustrie gecreëerd. Die is zo omvangrijk dat er een subsidiewegwijzer voor ondernemingen is gepubliceerd van welgeteld 228 pagina's. Niemand vindt nog zijn weg in al die maatregelen. Ik pleit ervoor om een hoop steunmaatregelen af te schaffen. Eenvoud in beleid is goed voor het ondernemen."Tegelijkertijd is het beleid nu heel dubbelzinnig, want er worden tal van drempels opgericht voor kandidaat-ondernemers. Neem de vestigingswet. De vereiste kennis van bedrijfsbeheer remt starters af. Sommige ambtenaren menen dat ze kandidaat-ondernemers tegen zichzelf moeten beschermen: "Ge zoudt beter niet beginnen". Zoiets verlamt kandidaten om risico te nemen. Er wordt een cultuur van angst gecreëerd. Het beleid stigmatiseert mislukking. In de Verenigde Staten is falen part of the deal. En je krijgt er de kans om het opnieuw te proberen.' Welke gevolgen heeft die zigzagpolitiek? 'De cijfers zijn sprekend. België scoort extreem laag op de internationale GEM-monitor, die meet hoeveel procent van de bevolking op actieve leeftijd (van 18 tot 65jaar) in de voorbije drieënhalf jaar een bedrijf heeft opgericht of van plan is om dat te doen. België haalt nauwelijks 3procent, het laagste cijfer van allemaal. Ter vergelijking: in de VS is dat 10procent, in Europese landen als Spanje 7procent."Het NIS levert cijfers over het percentage nieuwe ondernemingen in verhouding tot het totale aantal bedrijven. Dat heet de 'toetredingsquote'. Die ligt in België op 8,75 procent. Veel lager dan op het einde van de jaren tachtig, toen die nog 11procent bedroeg. De stopzettingsquote ligt op 7procent. Ook die lag tien jaar

geleden hoger, op bijna 9procent.'Minder stopzettingen is toch goed?'Neen, dat is niet noodzakelijk een goed teken. Integendeel, bedrijven die stoppen maken plaats voor nieuwe bedrijven. Die zuivering van de economie creëert een bedrijfsdynamiek en dat resulteert in een hogere economische groei, leren internationale studies. Omdat we weinig starters maar ook weinig stoppers hebben, kent ons land een hele lage bedrijfsdynamiek. Nogmaals, ondernemen is een zaak van vallen en opstaan. Maar dat mag hier niet. Starters mogen geen risico lopen. Dat is verkeerd -het beleid zou ondernemers moeten opvangen na een mislukking, door hen een volwaardig vervangingsinkomen te geven. Nu zijn veel zelfstandigen gedoemd om door te gaan omdat ze op niets kunnen terugvallen.'Hebben we dan echt geen ondernemerscultuur?'Niet echt, neen. Door risicogedrag als onverantwoordelijk te bestempelen en door het uitgebreide subsidieapparaat kennen we veeleer een cultuur van afhankelijkheid van de overheid.'U vindt het ook een waanbeeld dat de O&O-uitgaven almaar moeten stijgen. Waarop baseert u dat?'Het niveau van de O&O-investeringen is één zaak. Daarin doen we het minder goed dan andere landen, dat klopt. In de VS haalt O&O 4,5 procent van de verkoop, in de EU is dat gemiddeld 3,3 procent. Dat cijfer haalt Vlaanderen niet. Maar die cijfers zijn maar één aspect van het verhaal. Niet de input aan O&O telt, maar wat al die innovatie op levert op de markt, aan winstgevende nieuwe (en bestaande) klanten. Kijk naar General Motors. Nummer één in O&O-uitgaven, wereldwijd. Maar het bedrijf verliest al jaren overal marktaandeel.'Het beleid moet ook inzien dat innovatie veel meer is dan O&O, dan nieuwe producten of een gedurfd design. Het gaat ook om productieprocessen en management.'U vindt zichzelf ook niet terug in wat u het conventionele denken over bedrijfsgroei noemt: dat een bedrijf altijd maar moet groeien.'Kan groei ook niet kwalitatief zijn? Het beleid is kortzichtig als het denkt dat ondernemingen die stabiel blijven in omzet of tewerkstelling niet dynamisch zouden zijn, geen grote veranderingen kennen of onvoldoende waarde creëren.'Nog een onderwerp van uw kritiek zijn de managers.'Politiek en media nemen managers voor ondernemers. Managers worden royaal beloond, terwijl ze persoonlijk geen enkel risico lopen. Hun kapitaal zit vaak niet in het bedrijf. En toch zijn het de managers die met de eer gaan lopen. Kijk naar de nieuwe baronnen van dit jaar die als ondernemers werden voorgesteld. Dat zijn allemaal managers, geen ondernemers: Bert De Graeve, Noël Devisch, Ajit Shetty, Patrick De Maeseneire, Guy Quaden. Zeer verdienstelijk allemaal, maar geen ondernemers die werken met hun eigen centen. Het bedrijfsleven moet meer de ware ondernemer eren die geregeld in de machinekamer staat te zwoegen en geen tijd heeft om op het dek te staan wuiven.'